

Vzdělávací oblast:	ČLOVĚK A SPOLEČNOST
Vzdělávací obor:	Výchova k občanství
Vyučovací předmět:	OBČANSKÁ VÝCHOVA

CHARAKTERISTIKA VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU

1. Obsahové, časové a organizační vymezení předmětu

Vyučovací předmět **Občanská výchova** se zaměřuje na vybavení žáka základními znalostmi a dovednostmi potřebnými pro jeho aktivní zapojení do života demokratické společnosti., na utváření pozitivních občanských postojů, rozvíjení vědomí příslušnosti k evropskému civilizačnímu a kulturnímu okruhu a podpora přijetí hodnot, na nichž je současná demokratická Evropa budována, včetně kolektivní obrany. Z výchovného aspektu se zaměřuje na prevenci rasistických, xenofobních a extrémistických postojů, výchovu k toleranci a respektování lidských práv, rovnosti mužů a žen a výchovu k úctě k přírodnímu a kulturnímu prostředí i k ochraně uměleckých a kulturních hodnot. Tato vzdělávací oblast přispívá také k rozvoji finanční gramotnosti a k osvojení pravidel chování při běžných rizikových situacích i při mimořádných událostech. Rovněž otvírá cestu k realistickému sebepoznání a poznávání osobností druhých lidí a k pochopení vlastního jednání i jednání druhých lidí v kontextu různých životních situací, seznamuje žáky se vztahy v rodině a širších společenstvích, s hospodářským životem, rozvíjí jejich orientaci ve světě financí, seznamuje je s činností důležitých politických institucí a orgánů včetně činnosti armády a orgánů a s možnými způsoby zapojení jednotlivců do občanského života a vede k respektu a uplatňování mravních principů a pravidel společenského soužití a přebírání odpovědnosti za vlastní názory, chování a jednání i jejich důsledky.

Předmět je vyučován ve všech ročnících druhé stupně s časovou dotací 1 hodina týdně.

Prostory: učebna, počítačová učebna, studovna, vycházky do terénu

Do obsahu předmětu **Občanská výchova** jsou včleněna tato průřezová témata: Osobnostní a sociální výchova, Výchova demokratického občana, Environmentální výchova, Multikulturní výchova, Mediální výchova a Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech.

2. Výchovné a vzdělávací strategie

Kompetence k učení

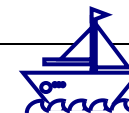
Na úrovni předmětu **Občanská výchova** jsou pro utváření a rozvíjení těchto klíčových kompetencí využívány následující postupy:

- vybíráme a zkoušíme s ním vhodné metody pro efektivní učení, aby podle schopností plánoval a organizoval vlastní učení, chápal význam studia pro svůj budoucí život
- pomáháme mu vyhledávat, částečně třídit a používat získané informace
- vedeme ho k tomu, aby používal termíny, znaky, symboly; aby podle schopností uváděl věci do souvislostí-požadujeme, aby připravil jednoduchý pokus, výsledek porovnal s dosavadními poznatky a udělal závěr
- pomáháme mu vytvořit si názor na smysl a význam učení, hledat překážky, posoudit vlastní pokrok, zhodnotit své výsledky, nebát se o výsledcích svých a spolužáků diskutovat

Kompetence k řešení problému

Na úrovni předmětu **Občanská výchova** jsou pro utváření a rozvíjení těchto klíčových kompetencí využívány následující postupy:

- radíme mu, jak rozpozná problémovou situaci, vytváříme předpoklady, aby přemýšlel o příčinách, zkoušel naplánovat řešení
- učíme ho vyhledávat informace vhodné k řešení problému, povzbuzujeme ho, aby se nenechal se odradit neúspěchem a aby vytrvale hledal konečné řešení problému
- umožňujeme mu samostatně řešit jednoduchý problém, volit způsob řešení a používat logické postupy

- ověřujeme s ním správnost řešení a osvědčený postup aplikujeme na další situace
- učíme ho se rozhodovat a obhájit své rozhodnutí

Kompetence komunikativní

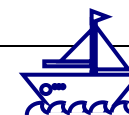
Na úrovni předmětu **Občanská výchova** jsou pro utváření a rozvíjení těchto klíčových kompetencí využívány následující postupy:

- nutíme ho zformulovat souvisle – podle svých schopností - svou myšlenku a názor, vedeme ho k vyjadřování výstižnému, souvislému a kultivovanému
- předvádíme mu, jak naslouchat promluvám druhých lidí, snažit se jim porozumět, reagovat na promluvy, zapojovat se do diskuse, obhajovat názor, argumentovat
- ukazujeme mu porozumět různým typům textů, záznamů, obrazových materiálů, gestům, zvukům,
- umožňujeme mu využívat informačních a komunikačních prostředků a technologií pro komunikaci s okolním světem
- ukazujeme mu, jak využívat získaných komunikativních dovedností k vytváření vztahů a zajišťování soužití a spolupráce s ostatními lidmi

Kompetence sociální a personální

Na úrovni předmětu **Občanská výchova** jsou pro utváření a rozvíjení těchto klíčových kompetencí využívány následující postupy:

- vytváříme příležitosti, aby byl schopen spolupracovat ve skupině a podílet se na společné práci
- na příkladech vysvětlujeme, že by měl přispívat k vytváření příjemné atmosféry v týmu, být ohleduplný, prokazovat úctu při jednání s ostatními, podílet se na budování dobrých mezilidských vztahů, v případě potřeby poskytnout pomoc, nebát se o ni sám požádat
- zapojujeme ho se do diskuse v malé skupině i ve třídě, aby chápal potřebu spolupráce, respektoval různá hlediska, čerpal poučení z projevů a jednání druhých lidí
- podle možností mu pomáháme si vytvářet pozitivní představu o sobě samém, aby rostla jeho sebedůvěra, a radíme mu, jak se ovládat a řídit své jednání tak, aby dosáhl pocitu sebeuspokojení a sebeúcty

Kompetence občanské

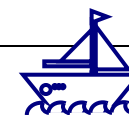
Na úrovni předmětu **Občanská výchova** jsou pro utváření a rozvíjení těchto klíčových kompetencí využívány následující postupy:

- ukazujeme, jak sami respektujeme přesvědčení druhých lidí, vážíme si jejich vnitřních hodnot, pokoušíme se vcítit do situací ostatních, odmítáme útlak a hrubé zacházení, víme, že by se mělo zabránovat psychickému a fyzickému násilí
- vedeme žáka k pochopení základních principů zákonů a společenských norem, a aby si uvědomoval svá práva a povinnosti ve škole i mimo ni
- vysvětlujeme mu, jak by se měl chovat v krizových situacích a v situacích ohrožujících život a zdraví
- sami – abychom byli příkladem - respektujeme a oceňujeme naše národní tradice a kulturní i historické dědictví
- vysvětlujeme mu ekologické souvislosti a enviromentální problémy, dokazujeme mu, že by měl respektovat požadavky na kvalitní životní prostředí a ochraňovat své zdraví
- vedeme k uplatňování aktivního přístupu k ochraně zdraví, života, majetku při běžných, rizikových i mimořádných událostech i poznávání otázek obrany státu

Kompetence pracovní

Na úrovni předmětu **Občanská výchova** jsou pro utváření a rozvíjení těchto klíčových kompetencí využívány následující postupy:

- dbáme na dodržování a plnění přijatých povinností a daných slibů
- vyžadujeme, aby dbal na svoji bezpečnost a ochranu zdraví i zdraví ostatních a aby věděl, proč je nutné ochraňovat životní prostředí
- radíme mu, když přemýšlí o svém dalším vzdělání a rozvoji, připravuje se na budoucí studium, profesi nebo zaměstnání
- ukážeme mu, jak vysledovat aktivity potřebné k uskutečnění podnikatelského záměru a k jeho realizaci, poznávat podstatu, riziko a cíl podnikání

Digitální kompetence

Na úrovni předmětu **Občanská výchova** jsou pro utváření a rozvíjení těchto klíčových kompetencí využívány následující postupy:

- vedeme žáky k zapojování se do společnosti a do občanského života prostřednictvím digitálních technologií
- vedeme žáky k rozvíjení a uplatňování odpovědného chování a jednání v digitálním světě
- podporujeme utváření a rozvíjení etického a právního povědomí pro situace v digitálním prostředí

3. Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu Občanská výchova

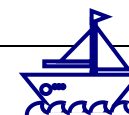
3. období

Očekávané výstupy z RVP ZV

ČLOVĚK VE SPOLEČNOSTI

Žák

- objasní účel důležitých symbolů našeho státu a způsoby jejich používání
- rozlišuje projevy vlastenectví od projevů nacionalismu
- zdůvodní nepřijatelnost vandalského chování a ukáže na příkladech, jak by se proti němu mělo aktivně vystupovat
- zhodnotí nabídku kulturních institucí a cíleně z ní vybírá akce, které ho zajímají
- kriticky přistupuje k mediálním informacím, vyjádří svůj postoj k působení propagandy a reklamy na veřejné mínění a chování lidí
- zhodnotí a na příkladech doloží význam vzájemné solidarity mezi lidmi, vyjádří své možnosti, jak může v případě potřeby pomáhat lidem v nouzi a jak pomoci v situacích ohrožení a obrany státu
- uplatňuje vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích, případné neshody či konflikty s druhými lidmi řeší nenásilným

způsobem

- objasní potřebu tolerance ve společnosti, respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí, zaujímá tolerantní postoje k menšinám
- rozpoznává netolerantní, rasistické, xenofobní a extremistické projevy v chování lidí a zaujímá aktivní postoj proti všem projevům lidské nesnášenlivosti
- posoudí a na příkladech doloží přínos spolupráce lidí při řešení konkrétních úkolů a dosahování některých cílů v rodině, ve škole, v obci

ČLOVĚK JAKO JEDINEC

Žák

- objasní, jak může realističtější poznání a hodnocení vlastní osobnosti a potenciálu pozitivně ovlivnit jeho rozhodování, vztahy s druhými lidmi i kvalitu života
- posoudí vliv osobních vlastností na dosahování individuálních i společných cílů, objasní význam vůle při dosahování cílů a překonávání překážek
- rozpoznává projevy záporných charakterových vlastností u sebe i u druhých lidí, kriticky hodnotí a vhodně koriguje své chování a jednání
- popíše, jak lze usměrňovat a kultivovat charakterové a volní vlastnosti, rozvíjet osobní přednosti, překonávat osobní nedostatky a pěstovat zdravou sebedůvěru

ČLOVĚK, STÁT A HOSPODÁŘSTVÍ

Žák

- rozlišuje a porovnává různé formy vlastnictví, včetně duševního vlastnictví, a způsoby jejich ochrany, uvede příklady
- sestaví jednoduchý rozpočet domácnosti, uvede hlavní příjmy a výdaje, rozliší pravidelné a jednorázové příjmy a výdaje, zváží nezbytnost

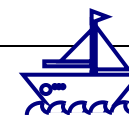
jednotlivých výdajů v hospodaření domácnosti, objasní princip vyrovnaného, schodkového a přebytkového rozpočtu domácnosti, dodržuje zásady hospodárnosti, a vyhýbá se rizikům při hospodaření s penězi

- na příkladech ukáže vhodné využití různých nástrojů hotovostního a bezhotovostního placení, uvede příklady použití debetní a kreditní platební karty, vysvětlí jejich omezení
- vysvětlí, jakou funkci plní banky a jaké služby občanům nabízejí, vysvětlí význam úroku placeného a přijatého, uvede nejčastější druhy pojištění a navrhne, kdy je využít
- uvede a porovná nejobvyklejší způsoby nakládání s volnými prostředky a způsoby krytí deficitu
- na příkladu chování kupujících a prodávajících vyloží podstatu fungování trhu, objasní vliv nabídky a poptávky na tvorbu ceny a její změny, na příkladu ukáže tvorbu ceny jako součet nákladů, zisku a DPH, popíše vliv inflace na hodnotu peněz
- rozlišuje, ze kterých zdrojů pocházejí příjmy státu a do kterých oblastí stát směřuje své výdaje, uvede příklady dávek a příspěvků, které ze státního rozpočtu získávají občané
- rozlišuje a porovnává úlohu výroby, obchodu a služeb, uvede příklady jejich součinnosti

ČLOVĚK, STÁT A PRÁVO

Žák

- rozlišuje nejčastější typy a formy států a na příkladech porovná jejich znaky
- rozlišuje a porovnává úkoly jednotlivých složek státní moci ČR i jejich orgánů a institucí, uvede příklady institucí a orgánů, které se podílejí na správě obcí, krajů a státu
- objasní výhody demokratického způsobu řízení státu pro každodenní život občanů
- vyloží smysl voleb do zastupitelstev v demokratických státech a uvede příklady, jak mohou výsledky voleb ovlivňovat každodenní život občanů
- přiměřeně uplatňuje svá práva včetně práv spotřebitele a respektuje práva a oprávněné zájmy druhých lidí, posoudí význam ochrany lidských práv a svobod, rozumí povinností občana při zajišťování obrany státu

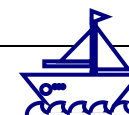

- objasní význam právní úpravy důležitých vztahů – vlastnictví, pracovní poměr, manželství
- provádí jednoduché právní úkony a chápe jejich důsledky, uvede příklady některých smluv upravujících občanskoprávní vztahy – osobní přeprava; koupě, oprava či pronájem věci
- dodržuje právní ustanovení, která se na něj vztahují a uvědomuje si rizika jejich porušování
- rozlišuje a porovnává úkoly orgánů právní ochrany občanů, uvede příklady jejich činnosti a spolupráce při postihování trestných činů
- rozpozná protiprávní jednání, rozliší přestupek a trestný čin, uvede jejich příklady
- diskutuje o příčinách a důsledcích korupčního jednání

MEZINÁRODNÍ VZTAHY, GLOBÁLNÍ SVĚT

Žák

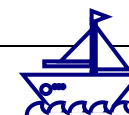
- popíše vliv začlenění ČR do EU na každodenní život občanů, uvede příklady práv občanů ČR v rámci EU i možných způsobů jejich uplatňování
- uvede některé významné mezinárodní organizace a společenství, k nimž má vztah ČR, posoudí jejich význam ve světovém dění a popíše výhody spolupráce mezi státy, včetně zajišťování obrany státu a účasti v zahraničních misích
- uvede příklady některých projevů globalizace, porovná jejich klady a zápory
- uvede některé globální problémy současnosti, vyjádří na ně svůj osobní názor a popíše jejich hlavní příčiny i možné důsledky pro život lidstva
- objasní souvislosti globálních a lokálních problémů, uvede příklady možných projevů a způsobů řešení globálních problémů na lokální úrovni – v obci, regionu
- uvede příklady mezinárodního terorismu a zaujme vlastní postoj ke způsobům jeho potírání, objasní roli ozbrojených sil ČR při zajišťování obrany státu a při řešení krizí nevojenského charakteru

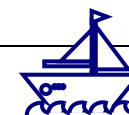
Školní výstupy	Učivo	Průřezová témata	Poznámky (možné formy a metody práce, mezipředmětové vztahy...)
<p>Žák</p> <ul style="list-style-type: none"> chápe závislosti člověka na přírodě v návaznosti na vegetační cyklus přírody 	<p><u>ČLOVĚK V RYTMU ČASU</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Čas nezastavíš Cyklus přírody 	<p>OSV</p> <ul style="list-style-type: none"> rozvoj schopností a poznávání sebepoznávání a sebepojetí 	<ul style="list-style-type: none"> Př Z
<p>Žák</p> <ul style="list-style-type: none"> dokáže vysvětlit pojem domov, přejít k pojmům obec, vlast, Evropa, svět – význam rodiny pro vývoj člověka na příkladech dokládá význam spolupráce při řešení úkolů v rodině 	<p><u>Rodinný život</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Rodina Rodinné vztahy Příbuzenské vztahy Manželství je smlouva, slib a přísaha Rodina – místo návratů Děti – pokračování našeho života Rodina – ostrov bezpečí Rodina dělá z domu domov Rodina je vzor a příklad Když vlastní rodina chybí 	<ul style="list-style-type: none"> seberegulace, sebeorganizace psychohygiena kooperace a kompetice řešení problémů a rozhodování hodnoty, postoje, praktická etika 	<ul style="list-style-type: none"> Vkz

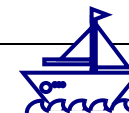
Školní výstupy	Učivo	Průřezová témata	Poznámky (možné formy a metody práce, mezipředmětové vztahy...)
<p>Žák</p> <ul style="list-style-type: none"> • uvědomuje si význam vzdělání, společných pravidel a norem ve školním kolektivu, význam tolerance i spolupráce • navrhuje způsoby řešení neshod a konfliktů nenásilným způsobem 	<p><u>Život ve škole</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Škola – základ života • I ve škole s pravidly • Umění učit se 		
<p>Žák</p> <ul style="list-style-type: none"> • vlastními slovy dokáže vyjádřit vztah k místu, kde žije • vnímá krajinné a ekologické prostředí 	<p><u>Domov je tam, kde ...</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Místo, kde žijeme • Obec • Obecní zřízení • Životní prostředí 	<p>EV</p> <ul style="list-style-type: none"> • ekosystémy • lidské aktivity a problémy ŽP • vztah člověka a prostředí 	<ul style="list-style-type: none"> • Př • Z
<p>Žák</p> <ul style="list-style-type: none"> • porozumí základním pojmům • popíše základní funkce složek státní moci • charakterizuje demokratický systém 	<p><u>Má vlast</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Život v regionech • Kolik řečí znáš • Státní symboly • Česká republika – demokratický právní stát 	<p>VDO</p> <ul style="list-style-type: none"> • občan, občanská společnost a stát • formy participace občanů v politickém životě 	

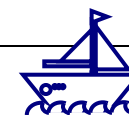
Školní výstupy	Učivo	Průřezová témata	Poznámky (možné formy a metody práce, mezipředmětové vztahy...)
<p>Žák</p> <ul style="list-style-type: none"> • uvědomuje si význam úcty ke kulturním památkám • učí se schopnosti vystupovat proti vandalismu 	<p><u>Z historie</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • V hlubinách dávných časů • O zlatý dukát • Významné osobnosti • Naši prezidenti • Stověžatá Praha 	<ul style="list-style-type: none"> • principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování 	
<p>Žák</p> <ul style="list-style-type: none"> • označuje odlišnosti • vytváří si postoje k toleranci a respektu • zaujímá aktivní postoje proti projevům netolerance 	<p><u>Miniúvod do lidských práv</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ty, já, on – jsme rozdílní? • První krok k lidským právům • Práva dětí • Dvě strany mince • Moje práva – tvoje práva 	<p>MKV</p> <ul style="list-style-type: none"> • kulturní diference • lidské vztahy • etnický původ • princip sociálního smíru a solidarity 	
<p>Žák</p> <ul style="list-style-type: none"> • zná zásady první pomoci 	<p><u>První pomoc</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Když rozhodují vteřiny aneb Zásady první pomoci 		<ul style="list-style-type: none"> • Př • Vkz

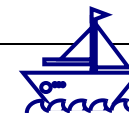
Školní výstupy	Učivo	Průřezová témata	Poznámky (možné formy a metody práce, mezipředmětové vztahy...)
<p>Žák</p> <ul style="list-style-type: none"> • jmenuje a vyhledá v kalendáři významné dny a svátky • dokáže je spojit se zvyky a tradicemi 	<p><u>Kalendář</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Září • Říjen, Listopad • Prosinec • Pokoj lidem dobré vůle • Štědrý večer nastal • Jak se slaví Vánoce jinde, Příchod nového roku • Leden, Únor • Březen • dejte vejce malovaný..., Duben • Květen • Červen, Červenec • Srpen 	<p>VMEGS</p> <ul style="list-style-type: none"> • objevujeme Evropu a svět <p>VDO</p> <ul style="list-style-type: none"> • kreativita • poznávání lidí • mezilidské vztahy • komunikace 	<ul style="list-style-type: none"> • Pč • Hv • Vv • Z • D • Př

Školní výstupy	Učivo	Průřezová témata	Poznámky (možné formy a metody práce, mezipředmětové vztahy...)
<p>Žák</p> <ul style="list-style-type: none"> • uplatňuje vhodné způsoby chování v různých životních situacích • nenásilným způsobem řeší případné konflikty • vhodně volí způsob komunikace • rozlišuje záměrné a nezáměrné působení • rozpozná nežádoucí vlivy okolí a umí se jim bránit 	<p><u>Život mezi lidmi</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Patříme k lidem • Vliv rodiny • Ve škole • Mezi vrstevníky • Komunikace • Média 	<p>VDO</p> <ul style="list-style-type: none"> • občanská společnost a škola • občan, občanská společnost a stát • principy participace občanů v politickém životě 	<ul style="list-style-type: none"> • Kom
<p>Žák</p> <ul style="list-style-type: none"> • porozumí základním pojmům • dokáže vysvětlit obsah pojmu kultura • snaží se poznat jiné kultury a porozumět odlišnostem • respektuje kulturní zvláštnosti, odlišné názory, způsoby chování a myšlení 	<p><u>Člověk a kultura</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kultura • Umění • Krása kolem nás • Víra a náboženství • Nejstarší formy náboženství • Slušnost pro každý den • Kam za kulturou 	<ul style="list-style-type: none"> • principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování 	<ul style="list-style-type: none"> • Vv • Hv • D • Z

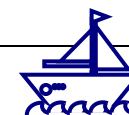
Školní výstupy	Učivo	Průřezová témata	Poznámky (možné formy a metody práce, mezipředmětové vztahy...)
<p>Žák</p> <ul style="list-style-type: none"> • dokáže ocenit krásy naší vlasti • aktivně přistupuje k ochraně životního prostředí • uvědomuje si nutnost ochrany přírodního a kulturního bohatství 	<p><u>Přírodní a kulturní bohatství</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Krásy naší země • Ochrana přírodního a kulturního bohatství • Zachraňme Zemi 	<p>MKV</p> <ul style="list-style-type: none"> • kulturní diference • lidské vztahy • etnický původ • princip sociálního smíru a solidarity 	<ul style="list-style-type: none"> • Př • Z
<p>Žák</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozlišuje důležité potřeby od marnotratných • respektuje cizí majetek, dobře využívá a chrání majetek vlastní • uspokojuje své potřeby přiměřeně s ohledem na druhé • rozlišuje a porovnává různé formy vlastnictví, včetně duševního vlastnictví, a způsoby jejich ochrany, uvede jejich příklady 	<p><u>Majetek v našem životě</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Naše potřeby • Majetek a vlastnictví • Mít nebo být ? 	<p>OSV</p> <ul style="list-style-type: none"> • sebepoznávání a sebepojetí • seberegulace a sebeorganizace • psychohygiena • kreativita • poznávání lidí • mezilidské vztahy, komunikace 	<ul style="list-style-type: none"> • Př • Z

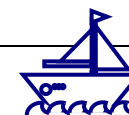
Školní výstupy	Učivo	Průřezová témata	Poznámky (možné formy a metody práce, mezipředmětové vztahy...)
<p>Žák</p> <ul style="list-style-type: none"> zná znaky státu, rozlišuje různé formy státních zřízení uvědomuje si vlastní spoluzodpovědnost za fungování státu pozná způsoby účasti na veřejném životě charakterizuje principy demokracie 	<p><u>Řízení společnosti</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Stát Cesta k demokracii Volby Začlenění do veřejného života 	<ul style="list-style-type: none"> kooperace a kompetice řešení problémů a rozhodování hodnoty, postoje, praktická etika 	<ul style="list-style-type: none"> Z
<p>Žák</p> <ul style="list-style-type: none"> uvědomuje si potřebu vzájemné spolupráce mezi zeměmi zajímá se o dění ve světě vnímá rozdíly mezi obyvateli jednotlivých zemí jako přirozené důsledky různých životních a kulturních podmínek, nepovažuje je za důvod k nepřátelství rozpoznává netolerantní projevy v chování lidí popíše, jak pomáhat lidem v nouzi a jak pomoci v situacích ohrožení a obrany státu 	<p><u>Svět kolem nás</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Spolupráce mezi zeměmi Evropy Tolerance k národnostním menšinám Nadnárodní společenství Ochrana obyvatel za mimořádných událostí 		

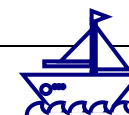
Školní výstupy	Učivo	Průřezová témata	Poznámky (možné formy a metody práce, mezipředmětové vztahy...)
<p>Žák</p> <ul style="list-style-type: none"> • zná základní lidská práva a uplatňuje je v reálných situacích • posuzuje svá vlastní práva a práva jiných a respektuje je • uvědomuje si nutnost ochrany lidských práv • přiměřeně uplatňuje svá práva včetně práv spotřebitele a respektuje práva a oprávněné zájmy druhých lidí • posoudí význam ochrany lidských práv a svobod, rozumí povinností občana při zajišťování obrany státu 	<p><u>Lidská práva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Lidská práva v dokumentech • Rovnost a nerovnost • Morálka a mravnost • Všeobecná deklarace lidských práv • Práva jedince ve státě 	<p>EV</p> <ul style="list-style-type: none"> • vztah člověka a prostředí • lidské aktivity a problémy ŽP 	<ul style="list-style-type: none"> • D • Př

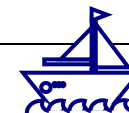
Školní výstupy	Učivo	Průřezová témata	Poznámky (možné formy a metody práce, mezipředmětové vztahy...)
<p>Žák</p> <ul style="list-style-type: none"> • uvědomuje si vývojové změny fyzické, psychické a sociální a dokáže je rozlišit • vnímá vliv prožitých událostí na formování osobnosti • přijímá rozdíly mezi lidmi jako přirozený jev • dokáže pojmenovat hlavní znaky jednotlivých vývojových období • upevňuje si pravidla správné životosprávy • chápe význam dodržování pravidel v životě člověka • nevnímá odlišnosti lidí jako důvod k nepřátelství, vytváří kladný vztah k sobě i k ostatním lidem 	<p><u>Osobnost</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Co už je za mnou • Kde právě jsem • Kam jdu • Jak se znám • Co jsem • Co chci • Co mohu 	<p>OSV</p> <ul style="list-style-type: none"> • sebepoznávání a sebepojetí • seberegulace a sebeorganizace • psychohygiena • kreativita • poznávání lidí • mezilidské vztahy • kooperace a kompetice • komunikace • řešení problémů a rozhodování • postoje, hodnoty, praktická etika 	<ul style="list-style-type: none"> • Př • Tv

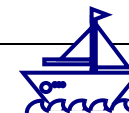
Školní výstupy	Učivo	Průřezová témata	Poznámky (možné formy a metody práce, mezipředmětové vztahy...)
<p>Žák</p> <ul style="list-style-type: none"> • dokáže vysvětlit rozdíl mezi pojmy vjem, smyslové vnímání, sociální vnímání, myšlení, myšlenková operace, paměť, pozornost, hra, práce, city • uvědomuje si součinnost smyslových orgánů • uvědomuje si chybné tendence při vnímání druhých lidí a snaží se je minimalizovat • hledá nové způsoby řešení problémů • procvičuje různé druhy paměti, zná svůj typ paměti • využívá poznatků při vlastním učení • dokáže vysvětlit rozdíly funkcí levé a pravé hemisféry • uvědomuje si význam relaxace, volí vhodnou formu • dokáže pojmenovat základní emoce • uvědomuje si význam motivace pro dosahování dobrých výsledků činností 	<p><u>Psychické procesy a stavy</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Jak poznávám a vnímám • Jak myslím a tvořím nové • Jak si pamatuji a soustředím se • Jak se učím • Jak prožívám své pocity 		

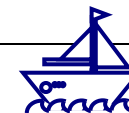
Školní výstupy	Učivo	Průřezová témata	Poznámky (možné formy a metody práce, mezipředmětové vztahy...)
<p>Žák</p> <ul style="list-style-type: none"> • dokáže se vyjadřovat a prosazovat formou přiměřenou situaci • zná asertivní práva a povinnosti, poznatky dokáže využít v praxi • dokáže asertivně vyjadřovat pochvalu a objektivní kritiku a sám je dovede přijímat • učí se zvládat stresové situace, zamýšlí se nad způsoby řešení konfliktů, dokáže potlačit své emoce • upevňuje si pravidla zdravého života, uvědomuje si svůj aktuální zdravotní stav a řeší případné nedostatky, ví, kdy se obrátit na odborníky • pečuje o své zdraví po stránce duševní i tělesné 	<p><u>Člověk v sociálních vztazích</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Umím se přiměřeně prosazovat? • Zvládnou i náročné životní situace? • Umím žít zdravě? 	<p>VDO</p> <ul style="list-style-type: none"> • občanská společnost a škola • občan, občanská společnost a stát • formy participace občanů v politickém životě • principy demokracie a formy vlády a způsobu rozhodování 	<ul style="list-style-type: none"> • Př • Tv • Vkz
<p>Žák</p> <ul style="list-style-type: none"> • dokáže porovnat dnešní život a život v minulosti z hlediska předností a negativ • popíše a vysvětlí základní funkce a principy dělby práce • jednoduše popíše vývoj výroby a výrobní proces, rozlišuje výrobní a nevýrobní odvětví 	<p><u>Hospodaření</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ten umí to a ten zas tohle • Přejete si, prosím? • Nakupujeme • Rozpočet domácnosti, úspory, investice 		<ul style="list-style-type: none"> • D • M • Př • Pč

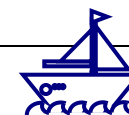
Školní výstupy	Učivo	Průřezová témata	Poznámky (možné formy a metody práce, mezipředmětové vztahy...)
<ul style="list-style-type: none"> • uvědomuje si důležitost vzájemné spolupráce • zamýšlí se nad způsoby prodávajících při získávání zákazníků • dokáže vysvětlit podstatu fungování trhu zboží a trhu práce • uvědomuje si propojenost firem a domácností • porovná cenu a kvalitu při nákupu zboží • uvědomuje si význam práce jako hlavního zdroje příjmů • sestaví jednoduchý rozpočet domácnosti • uvede hlavní příjmy a výdaje • rozliší pravidelné a jednorázové příjmy a výdaje, zváží nezbytnost jednotlivých výdajů v hospodaření domácnosti • objasní princip vyrovnaného, schodkového a přebytkového rozpočtu domácnosti, dodržuje zásady hospodárnosti • popíše a objasní vlastní způsoby zacházení s penězi a se svým i svěřeným majetkem, a vyhýbá se rizikům při hospodaření s penězi 			

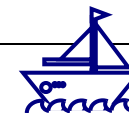
Školní výstupy	Učivo	Průřezová témata	Poznámky (možné formy a metody práce, mezipředmětové vztahy...)
<p>Žák</p> <ul style="list-style-type: none"> • vysvětlí rozdíl mezi právními a morálními normami • dodržuje společně stanovené zásady v třídním kolektivu • uvědomuje si potřebu dodržování pravidel pro fungování společnosti • vysvětlí pojmy právní vztah, právní řád, právní odvětví • rozlišuje účastníky právních vztahů • vyhledá příslušné právní normy • uvědomuje si důležitost znalostí svých práv a povinností a podle toho jedná • zná ústavu ČR a dokáže v ní vyhledat informace • uvědomuje si důležitost Ústavy ČR jako nejvyššího právního předpisu • rozlišuje moc zákonodárnou, výkonnou a soudní, zná státní orgány a jejich pravomoci • přiměřeně prosazuje svá práva a respektuje při tom práva druhých • rozlišuje principy levicových a pravicových politických stran, orientuje se v politickém spektru • zná orgány EU a jejich funkce • zajímá se o aktuální dění v EU 	<p><u>Právní minimum</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Právo je minimum morálky • Právo je systém • Ústava • Moc zákonodárná • Moc výkonná • Moc soudní • Základní práva a svobody • Politika • Právo v Evropě 	<p>VMEGS</p> <ul style="list-style-type: none"> • objevujeme Evropu a svět <p>MKV</p> <ul style="list-style-type: none"> • kulturní difference • lidské vztahy • etnický původ • princip sociálního smíru a solidarity 	<ul style="list-style-type: none"> • D • Z

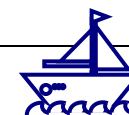
Školní výstupy	Učivo	Průřezová témata	Poznámky (možné formy a metody práce, mezipředmětové vztahy...)
<p>Žák</p> <ul style="list-style-type: none"> • uplatňuje vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích, případné neshody či konflikty s druhými lidmi řeší nenásilným způsobem • objasní potřebu tolerance ve společnosti, respektuje kulturní zvláštnosti a odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí, zaujímá tolerantní postoje k menšinám • posoudí a na příkladech doloží přínos spolupráce lidí při řešení konkrétních úkolů a dosahování některých cílů v rodině, ve škole, v obci • zhodnotí a na příkladech doloží význam vzájemné solidarity mezi lidmi, vyjádří své možnosti, jak může v případě potřeby pomáhat lidem v nouzi a jak pomoci v situacích ohrožení a obrany státu 	<p>Občan</p> <ul style="list-style-type: none"> • Já jako občan obce • Na úřadě • Jsem občanem státu • Jsem občanem Evropské unie 	<p>VDO</p> <ul style="list-style-type: none"> • občanská společnost a škola • občan, občanská společnost a stát • formy participace občanů v politickém životě • principy demokracie a formy vlády a způsobu rozhodování 	<ul style="list-style-type: none"> • Z • D

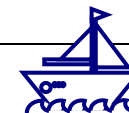
Školní výstupy	Učivo	Průřezová témata	Poznámky (možné formy a metody práce, mezipředmětové vztahy...)
<p>Žák</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozlišuje nejčastější typy a formy států a na příkladech porovná jejich znaky • rozlišuje a porovná úkoly jednotlivých složek státní moci ČR i jejich orgánů a institucí, uvede příklady institucí a orgánů, které se podílejí na správě obcí, krajů a státu • objasní výhody demokratického způsobu řízení státu pro každodenní život občanů • vyloží smysl voleb do zastupitelstev v demokratických státech a uvede příklady, jak mohou výsledky voleb ovlivňovat běžný život občanů • přiměřeně uplatňuje svá práva a respektuje práva a oprávněné zájmy druhých lidí, posoudí význam ochrany lidských práv a svobod • objasní význam právní úpravy důležitých vztahů • provádí jednoduché právní úkony a chápe jejich důsledky, uvede příklady některých smluv upravujících občanskoprávní vztahy 	<p><u>Občan a právo</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Odvětví práva ČR • Občanskoprávní vztahy • Vlastnictví zavazuje • Ochrana majetku • Smlouvy • Odpovědnost za škodu • Obrana státu • Protiprávní jednání včetně korupce 	<p>OSV</p> <ul style="list-style-type: none"> • sebepoznání a sebepojetí • seberegulace a sebeorganizace • psychohygienu • kreativita • poznávání lidí • mezilidské vztahy • komunikace • hodnoty, postoje, praktická etika 	

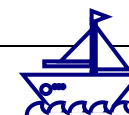
Školní výstupy	Učivo	Průřezová témata	Poznámky (možné formy a metody práce, mezipředmětové vztahy...)
<ul style="list-style-type: none"> • dodržuje právní ustanovení, která se něj vztahují a uvědomuje si rizika jejich porušování • rozlišuje a porovnává úkoly orgánů právní ochrany občanů, uvede příklady jejich činnosti a spolupráce při postihování trestních činů • rozpozná protiprávní jednání, rozliší přestupek a trestní čin, uvede jejich příklady • diskutuje o příčinách a důsledcích korupčního jednání 	<p><u>Právní ochrana</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Orgány právní ochrany a sankce • Přestupky a správní řízení • Občanské soudní řízení • Trestní právo • Děti a paragrafy 		
<p>Žák</p> <ul style="list-style-type: none"> • posoudí vliv osobních vlastností na dosahování individuálních cílů • dokáže odhadnout své schopnosti • chápe význam práce jako zdroje příjmů 	<p><u>V pracovním poměru</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Správná volba • Každé povolání si žádá své • První brigáda, první zaměstnání • V zaměstnání 	<p>MKV</p> <ul style="list-style-type: none"> • kulturní difference • lidské vztahy • etnický původ • princip sociálního smíru a solidarity 	<ul style="list-style-type: none"> • Vp • Př

Školní výstupy	Učivo	Průřezová témata	Poznámky (možné formy a metody práce, mezipředmětové vztahy...)
<p>Žák</p> <ul style="list-style-type: none"> • vnímá zásah zákonů a právních norem do rodiny • chápe práva a povinnosti rodičů vůči dětem a naopak • posoudí možné příčiny krizí v rodině, včetně rozvodu a hledá vhodná řešení • odsuzuje domácí násilí a na příkladech uvádí možnosti prevence tohoto násilí • posoudí kvality rodičů a jejich předpoklady pro výchovu dětí 	<p><u>Rodina a zákony</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Rodina • Rodiče a děti 		
<p>Žák</p> <ul style="list-style-type: none"> • objasní potřebu dodržování zásady ochrany duševního vlastnictví a tyto zásady uplatňuje ve svém jednání • rozlišuje ze kterých zdrojů pocházejí příjmy státu a do kterých oblastí stát směřuje své výdaje, uvede příklady dávek a příspěvků, které ze státního rozpočtu získávají občané 	<p><u>Hospodaření</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Stát a národní hospodářství • Státní rozpočet • Záchytná sociální síť • Peněžní ústavy • Právní subjekty podnikání • Hospodaření – rozpočet domácnosti, úspory, investice, úvěry, splátkový prodej, leasing; rozpočet státu, typy 	<p>EV</p> <ul style="list-style-type: none"> • lidské aktivity a problémy ŽP • vztah člověka a prostředí 	<ul style="list-style-type: none"> • D • Z •

Školní výstupy	Učivo	Průřezová témata	Poznámky (možné formy a metody práce, mezipředmětové vztahy...)
<ul style="list-style-type: none"> • na příkladu chování kupujících a prodávajících vyloží podstatu fungování trhu • objasní vliv nabídky a poptávky na tvorbu ceny a její změny, na příkladu ukáže tvorbu ceny jako součet nákladů, zisku a DPH • popíše vliv inflace na hodnotu peněz • na příkladech ukáže vhodné využití různých nástrojů hotovostního a bezhotovostního placení • uvede příklady použití debetní a kreditní platební karty, vysvětlí jejich omezení • vysvětlí, jakou funkci plní banky a jaké služby občanům nabízejí • vysvětlí význam úroku placeného a přijatého, uvede nejčastější druhy pojištění a navrhne, kdy je využít • uvede a porovná nejobvyklejší způsoby nakládání s volnými prostředky a způsoby krytí deficitu • objasní vliv nabídky a poptávky na tvorbu ceny a její změny, na příkladu ukáže tvorbu ceny jako součet nákladů, zisku a DPH, popíše vliv inflace na hodnotu peněz 	<p>rozpočtu a jejich odlišnosti; význam daní</p> <ul style="list-style-type: none"> • Banky a jejich služby – aktivní a pasivní operace, úročení, pojištění, produkty finančního trhu pro investování a pro získávání prostředků • Principy tržního hospodářství – nabídka, poptávka, trh; tvorba ceny, inflace; podstata fungování trhu; nejčastější právní formy podnikání 	<p>VMEGS</p> <ul style="list-style-type: none"> • objevujeme Evropu a svět • jsme Evropané 	<ul style="list-style-type: none"> • Z • Př

Školní výstupy	Učivo	Průřezová témata	Poznámky (možné formy a metody práce, mezipředmětové vztahy...)
<p>Žák</p> <ul style="list-style-type: none"> • popíše vliv začlenění ČR do EU na každodenní život občanů, uvede příklady práv občanů ČR v rámci EU i možných způsobů jejich uplatňování • uvede příklady některých projevů globalizace, porovná jejich klady a zápory • uvede některé významné mezinárodní organizace a společenství, k nimž má vztah ČR, posoudí jejich význam ve světovém dění • popíše výhody spolupráce mezi státy, včetně zajišťování obrany státu a účasti v zahraničních misích • uvede některé globální problémy současnosti, vyjádří na ně svůj osobní názor a popíše jejich hlavní příčiny i možné důsledky pro život lidstva • objasní souvislosti globálních a lokálních problémů, uvede příklady možných projevů a způsobů řešení globálních problémů na lokální úrovni 	<p><u>Globální svět</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Problémy současného světa • Ohrožené životní prostředí • Příliš mnoho lidí – příliš problémů • Evropská integrace – podstata, význam, výhody; Evropská unie a ČR • Mezinárodní spolupráce – ekonomická, politická a bezpečnostní spolupráce mezi státy, její výhody; významné mezinárodní organizace (RE Rada Evropy, NATO, OSN aj.) • Globalizace – projevy, klady a zápory; významné globální problémy způsoby včetně válek a terorismu, možnosti jejich řešení 		

Školní výstupy	Učivo	Průřezová témata	Poznámky (možné formy a metody práce, mezipředmětové vztahy...)
<ul style="list-style-type: none"> • uvede příklady mezinárodního terorismu a zaujme vlastní postoj ke způsobům jeho potírání, objasní roli ozbrojených sil ČR při zajišťování obrany státu a při řešení krizí nevojenského charakteru 			
<p>Žák</p> <ul style="list-style-type: none"> • zná své cíle a plány • uvědomuje si, co je zapotřebí k jejich naplnění 	<p><u>Životní perspektivy</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Životní plány a cíle 	<p>OSV</p> <ul style="list-style-type: none"> • sebepojetí • seberegulace • psychohygiena 	<ul style="list-style-type: none"> • Př • Vp

